

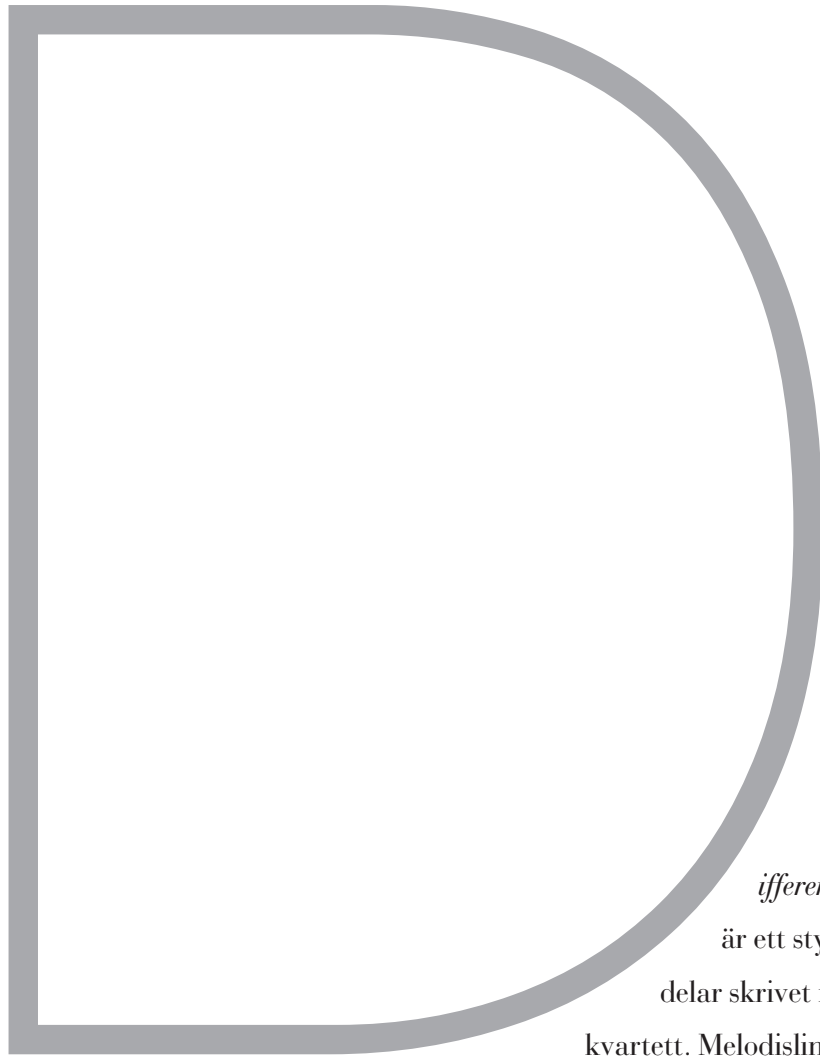

DIFFERENT
TRAINS
STEVE
REICH
JUDISKA
TEATERN
STOCKHOLM

AV STEVE REICH
MED FLÄSKKVARTETTEN
I EN GLASINSTALLATION AV
KONSTNÄREN ANN WÅHLSTRÖM.

REGI, KONCEPT OCH SCENOGRAFI
PIA FORSGREN

PREMIÄR 4 OKTOBER 2008
JUDISKA TEATERN

ifferent Trains
är ett stycke i tre
delar skrivet för stråk-
kvartett. Melodislingorna i

verket varvas med inspelade, talade röster. Verket som är komponerat i minimalistisk stil kan på ytan låta enkelt, men är i själva verket ett teoretiskt mångbottnat formelstycke där de repetitiva fraserna är fasförskjutna i matematiska serier som, i slutet, måste stämma till fullo.

I mitten av 1980-talet blev kompositören Steve Reich nyfiken på den digitala ljudteknikens möjligheter och med verket *Different Trains* (1988) kom Steve Reich att bli en konstmusikalisk

pionjär då han förde samman akustisk konstmusik med digital samplingsteknik. Tekniken att bara lagra ljud digitalt var CD-skivan ett gott exempel på men att lagra ljud digitalt för att kunna spela upp det när som helst var inte lika vanligt och här var samplern lösningen. Med hjälp av samplern blev det nu möjligt att digitalt skapa musik av vilka inspelade ljud som helst och den här möjligheten lockade Steve Reich. När han fick en beställning från den amerikanska stråkkvartetten The Kronos Quartet visste han att den nya tekniken skulle användas. Utan att egentligen veta vad han skulle utgå från kom Reich att tänka på sina tidiga barn-domsår, åren 1939-1941, då han ofta reste med tåg mellan New York och Los Angeles för att hälsa på sin mor respektive far. Parallellt med sina minnen från tågresorna reflekterade Reich över vilka barn det var som under samma tid åkte tåg i Europa. Steve Reich, som själv är jude, tänkte på alla de judiska barn som forslades med förintelsetågen från städer som till exempel Budapest och Rotterdam till nazisternas koncentrationsläger i Polen.

Genom att besöka ljudarkiv hittade Steve Reich ljudinspelningar från olika tåg och sirener från tiden före, under och efter andra världskriget. Samtidigt sökte han också upp och spelade in guvernanten som följt med honom på tågresorna. Steve Reich lyckades till och med spåra upp en av lokförarna till tågen som han åkte med som barn. I Yale-universitetets arkiv fann han bandade intervjuer med överlevande från koncentrationslägren och med hjälp av samplern kunde han nu lagra de konkreta tågljuden samt de olika rösterna. Av dessa ljud konstruerade Steve Reich melodiska rörelser som spelades upp via en synt eller sequencer. De kvinnliga rösterna omgavs av melodiska fraser från violinerna och de manliga med talmelodiska motiv från cellin. Tågljuden dubbades med cello.

Different Trains är 27 minuter långt och består av tre satser:

I: America – Before the War

II: Europe – During the War

III: After the War

För iscensättningen på Judiska Teatern har Fläskkvartetten komponerat en fjärde sats, *Tears Apart*. Denna sats är en reflektion och kommentar till Steve Reichs *Different Trains*.

PART ONE

AMERICA BEFORE THE WAR

"from Chicago to New York" (Virginia) "one of the fastest trains" "The crack* train from New York" (Mr. Davis) "from New York to Los Angeles" "different trains every time" (Virginia) "from Chicago to New York" "in 1939" "1939" (Mr. Davis) "1940" "1941" "1941 I guess it must've been" (Virginia)

PART TWO

EUROPE DURING THE WAR

"1940" (Rachella) "on my birthday" "The Germans walked in" "walked into Holland" "Germans invaded Hungary" (Paul) "I was in second grade" "I had a teacher" "a very tall man, his hair was concretely plastered smooth" "He said, 'Black Crows invaded our country many years ago'" "and he pointed right at me" "No more school" (Rachel) "You must go away" "and she said 'Quick, go!'" (Rachella) "and he said, 'Don't breathe!'" "into those cattle wagons" (Rachella) "for 4 days and 4 nights" "and then we went through these strange sounding names" "Polish names" "Lots of cattle wagons there" "They were loaded with people" "They shaved us" "They tattooed a number on our arm" "Flames going up to the sky – it was smoking"

PART THREE

AFTER THE WAR

"and the war was over" (Paul) "Are you sure?" (Rachella) "The war is over" "going to America" "to Los Angeles" "to New York" "from New York to Los Angeles" (Mr. Davis) "one of the fastest trains" (Virginia) "but today, they're all gone" (Mr. Davis) "There was one girl, who had a beautiful voice" (Rachella) "and they loved to listen to the singing, the Germans" "and when she stopped singing they said, 'More, more' and they applauded"

*Crack in the older sense of "best"

Det är en slags musikteater, där musikerna är själva skådespelarna.

STEVE REICH OM DIFFERENT TRAINS
FRÅN EN INTERVJU MED
MUSIKKRITIKERN JEREMY EICHLER
NEW YORK, SEPTEMBER 2008.

Fläskkvartettens tolkning av Steve Reichs Different Trains är en meditativ färd som suggererar fram känslor och tankar från förintelsetiden i Europa. Ett ämne som alltid är lika aktuellt och där regissören Pia Forsgren här låtit Fläskkvartetten med fria händer ta Different Trains in i vår tids musikaliska uttryck.

FRÅN EN INTERVJU MED FLÄSKKVARTETTEN
AV MUSIKJOURNALISTEN URBAN GÖRANSSON
STOCKHOLM, SEPTEMBER 2008.

När Pia presenterade sin vision att koppla samman Steve Reichs musik med glasinstallationen och ljuset till ett sorts allkonstverk gick vi in i nästa fas. Jag kände inte till Different Trains och kunde först inte "höra" mitt glas i verket. Det var först så småningom jag började känna hur jag kunde vila i abstraktionen. I glaset och ljuset och i musiken ...

ANN WÄHLSTRÖM FRÅN EN INTERVJU MED
TOM HEDOVIST, REKTOR BECKMANS DESIGNHÖGSKOLA
STOCKHOLM, SEPTEMBER 2008.

*Att sitta där alldeles omsluten är väldigt
stämningfullt. I allt det här ljuset finns också
en otrolig omtanke om Fläskkvartetten.
Vi känner oss omkramade.*

ÖRJAN HÖGBERG, FLÄSKKVARTETTEN
FRÅN EN INTERVJU MED
JOURNALISTEN LARS COLLIN
STOCKHOLM, SEPTEMBER 2008.

*Musikerna blir vittnen som berättar.
Vad är en hantlangare, en betraktare?
Och vilka möjligheter har en människa för att sätta
stopp för det som egentligen ska vara omöjligt?*

PIA FORSGREN FRÅN EN INTERVJU MED
JOURNALISTEN MARCUS BOLDEMANN
STOCKHOLM, SEPTEMBER 2008.

EN PROGRAMBOK OM DIFFERENT TRAINS OCH
OM FÖRESTÄLLNINGEN PÅ JUDISKA TEATERN
ÄR UNDER PRODUKTION. I BOKEN KOMMER EN CD
ATT INGÅ MED TEARS APART – FLÄSKKVARTETTENS
SPECIALKOMPONERADE VERK FÖR JUDISKA TEATERN.
CITATEN OVAN ÄR TAGNA UR ARTIKLAR SOM
KOMMER ATT PUBLICERAS I PROGRAMBOKEN.

STEVE REICH

Kompositören Steve Reich föddes i New York 1936 och efter musikstudier för bland andra Darius Milhaud slog han igenom under 1960-talet med minimalistiska verk för piano, orgel, slagverk och bandslingor. Hans repetitiva form har gjort honom till en av de ledande kompositörerna inom minimalismen. Som en reaktion mot efterkrigstidens atonala musik skrev Reich 1970 att ”puls och idén om ett tydligt tonalt centrum kommer åter att bli grundläggande källor för ny musik”. Steve Reich hade onekligen rätt och har inspirerat ett flertal artister som till exempel Laurie Anderson, Brian Eno och Aphex Twin.

”Different Trains” var Reichs första verk där han ”extraherade” musik ur en talad röst, något han senare utvecklade i ”The Cave” och ”City Life”. För sina kompositioner belönas han titt som tätt med prestigefulla utmärkelser och år 2007 tilldelades Steve Reich Polarpriset. Inte bara för sin personligt suggestiva och klangrika musik utan även för intresset för att lyfta in samhällseliga och filosofiska samtidsfrågor i musiken.

PIA FORSGREN REGI, KONCEPT OCH SCENOGRAFI

Pia Forsgren utbildades i teaterregi vid Dramatiska Institutet och gjorde där en uppmärksam uppsättning av ”Hanjo” ett modernt Noh-spel av Mishima. Från 1985 och elva år framåt arbetade hon som regissör vid bland annat Dramaten och regisserade inte mindre än nitton uppsättningar; däribland ”Hiroshima, min älskade” av Marguerite Duras, ”Kaspar” av Peter Handke samt ”Nilen”, ”Traum” och ”Sal P” av Katarina Frostenson. Sitt genombrott fick hon 1988 med ”De fyra små flickorna” av Pablo Picasso.

Som teaterchef och konstnärlig ledare för Judiska Teatern under dryga tio år har Pia Forsgren regisserat flera banbrytande föreställningar som ”Kristallvägen” av Katarina Frostenson, ”Spoonface Steinberg” av Lee Hall och operaverket ”Shadowtime” av Charles Bernstein och Brian Ferneyhough. I dansinstallationen ”FURO” sammanförde hon koreografen Ohad Naharin från Batsheva Dance Company med videokonstnären Tabaimo. Senast aktuell var hon med den hyllade uppsättningen ”Hundarna i Prag” av Marguerite Duras.

Pia Forsgren arbetar med att integrera konst, teknologi och arkitektur med scenframställningar och rör sig obehindrat över gränserna mellan olika konstformer.

FLÄSKKVARTETTEN MUSIK OCH KOMPOSITION

Fläskkvartetten bildades 1985 och har sina musikaliska rötter i i såväl barock-, klassisk- och rockmusik som modern konstmusik. Med sitt särpräglade musikaliska sound skapar gruppens medlemmar Mattias Helldén, Örjan Högberg, Christian Olsson och Sebastian Öberg en omiskännlig klangvärld, väl medvetna om hur dessa klanger och röster från både instrument och den konkreta världen kan samverka. På ett fullkomligt naturligt vis behärskar Fläskkvartetten förmågan att kunna blanda hårt repetitiva och eggande rytmiska motiv med mjukt melankoliska harmonier och melodier. Gruppens repertoar känns som om den spänner från allt mellan Krzysztof Penderecki till Prodigy och det är denna säregna blandning som kanske fascinerar allra mest i kvartettens musik.

Fläskkvartetten har släppt tolv egna skivor, och samarbetat med artister som Freddie Wadling, Stina Nordenstam,

Joakim Thåström, Robyn, Tütyo och Tim Wolde. De har också komponerat teater- och filmmusik för regissörer som Suzanne Osten och Stefan Jarl, och genom åren arbetat med en rad scenprojekt. Däribland Lars Rudolfssons "Bageriet" på Orienteatern och Mats Eks dansuppsättningar med Cullbergbaletten, Mikhail Baryshnikov och Operan i Paris.

ANN WÅHLSTRÖM – GLASINSTALLATION

Ann Wåhlström har studerat glasblåsning och formgivning både i Sverige – bland annat på Orrefors glasskola och Konstfack – och i USA, på Pilchuck Glass School och Rhode Island School of Design. Hon säger själv att det gett henne det bästa av två världar: den svenska hantverksgrunden och den amerikanska friheten i uttrycket.

Den första egna utställningen hölls 1985 på Gallery Nilsson/New Glass i New York, där hon också "upptäcktes" av Kosta Boda. Det blev början på ett 20-årigt samarbete med glasbruksgruppen, för vilka hon formgivit en rad serier och uppmärksammade utställningar, däribland "Cyklon" och "Blue Snails – Green Seahorses". Hon har belönats med utmärkelsen Utmärkt Svensk Form vid ett flertal tillfällen.

Sedan 2005 arbetar Ann Wåhlström som frilansande konstnär och formgivare, och undervisar parallellt på Pilchuck Glass School och Beckmans Designhögskola.

HANS-ÅKE SJÖQUIST – LJUSDESIGN

Hans-Åke Sjöquist är utbildad vid Yale School of Drama i Connecticut i USA. Efter att ha arbetat som belysningschef på Kungliga Operan i Stockholm inledde han 1987 en internationell karriär inom ljusdesign. Sedan dess har han arbetat med produktioner för operahus världen över, bland annat i Paris, London, Milano, Genève, Berlin, Chicago och Aten. Enbart för Kungliga Operan i Stockholm har Sjöquist arbetat med över 50 produktioner, tillsammans med såväl Ingmar Bergman som Rudolf Nurejev.

Bland hans övriga uppdrag märks en rad dramatiska uppsättningar och musikalproduktioner för ledande teatrar runt om i Skandinavien: "Tre Kronor" för Dramaten, "Falstaff" för Kungliga Operan i Stockholm samt "Figaros bröllop" och "Eugen Onegin" för Göteborgsoperan. Efter sitt arbete med "Different Trains" åker Hans-Åke Sjöquist närmast till London och The English National Opera, för att formge ljuset till en uppsättning av "Kärleksdrycken".

MIKAEL T ZIELINSKI – KOSTYM

Mikael T Zielinski är utbildad Arkitekt SAR vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Efter en tid som arkitekt i Genève arbetade han under 20 år, med bas i New York, som Art Director och Creative Director för Elisabeth Arden och Amerikanska Vogue. Bland uppdragen märks redaktionell såväl som kommersiell grafisk design, kostym för teater samt produktdesign. Zielinski har även designat utställningar, bland annat för Bertil Vallien (för Kosta Boda) på American Craft Museum i New York.

Mikael T Zielinski har gjort kostymerna till en rad uppsättningar på Judiska Teatern: "Försoningsdagen" (1998), "Aska" (1999), "Kristallvägen" (2002), "Shadowtime" (2006) och senast "Hundarna i Prag" (2007).

MEDVERKANDE

DIFFERENT TRAINS AV TEARS APART AV	STEVE REICH FLÄSKKVARTETTEN
CELLO VIOLA SAMPLAD VIOLIN CELLO	MATTIAS HELLDÉN ÖRJAN HÖGBERG CHRISTIAN OLSSON SEBASTIAN ÖBERG
REGI, KONCEPT OCH SCENOGRAFI	PIA FORSGREN
GLASINSTALLATION LJUSDESIGN KOSTYM OCH PROJEKTIONSRESEARCH PROJEKTIONER DIFFERENT TRAINS LJUDESIGN	ANN WÅHLSTRÖM HANS-ÅKE SJÖQUIST MIKAEL T ZIELINSKI JOHAN EDSTRÖM OSKAR JOHANSSON
SCENOGRAFIKONSULTER	KJELL SÖRMAN OCH LAWRENCE JASSE
INSPICIENT OCH REGIASSISTENT PROGRAMMERARE OCH OPERATÖR ANDRE OPERATÖR SKRÄDDARE PÅKLÄDARE	STINA NÄSLUND ERIC HOLMBERG NIKLAS ANDERSSON CHATRIN MELANDER OCH MADELEINE ERIKSSON ROSANNA DAHLIN OCH KLARA NÄSLUND
GRAFISK FORM OCH KOMMUNIKATION	ANDERS WESTER OCH FREDRIK AXELL
WEBMASTER PRESSANSVARIG PR FOTO PORTRÄTT FOTO FÖRESTÄLLNING FOTO REPETITIONER OCH PROJEKTIONER FAKTOR REPRO OCH TRYCK	CATHARINA NILSSON ANNA COKORILO PATRIKSSON COMMUNICATION BERSA JONAS LINDSTRÖM SIRI ISGREN CARLSSON COMMUNICATION EO GRAFISKA

GLASPRODUKTION	KAVALIER / TJECKIEN
PODIER	LARS JONZON SNICKARE
DEKORTILLVERKNING	PHILIPSSON & FRANCK
PROJEKTIONSDUK	PETER HÅKANSSON OCH ROYAL EVENT
PROJEKTOR	MASSTEKNIK
UTDRAG UR FILMER	PRELINGER ARCHIVES
LJUSLEVERANTÖR	BELLALIGHT
LJUDLEVERANTÖR	T RECORD AB
MATTOR	HM MATTOR
KOSTYMTYGER	H&M
UNDERHÅLL HUSET	WESTERLUND BYGGNADS
BAR OCH BILJETTKASSA	EVA FATTAL, SARA FRIEDMAN, SARA KARTE, REBECCA MELZER, JOANNA METZGER, CHANNA RIEDEL OCH FILIPPA SJÖGREN
MUSIKFÖRLAG	GEHRMANS MUSIKFÖRLAG OCH BOOSEY & HAWKES
PRODUCENT	ELISABETH SECHER SVENSTEDT
PREMIÄR	4 OKTOBER 2008

TACK

ANDERS WESTER, MARGARETA VAN DEN BOSCH, PETER COHEN,
PETER FJODDE GUSTAVSSON, PONTUS BULLEN LAGERBIELKE,
CARL HENRIK SVENSTEDT OCH MAGASIN 3 STOCKHOLM KONSTHALL.

PIA FORSGREN GAV KLASS FORM2, BECKMANS DESIGNHÖGSKOLA
I UPPGIFT ATT FÖRBEREDA PUBLIKEN INFÖR
FÖRESTÄLLNINGEN DIFFERENT TRAINS. DET HAR RESULTERAT I EN
FÄRG-, LJUS- OCH LJUDINSTALLATIONEN I TEATERNS FOAJÉ.

FÖRESTÄLLNINGEN SPELAS HÖSTEN 2008.

JUDISKA TEATERN ÄR EN DEL I DEN PRIVATÄGDA PROVENTUSGRUPPEN.
TEATERN ÄR EN EXPERIMENTELL PLATTFORM FÖR DANS, TEATER, FILM, MUSIK
OCH ANDRA SCENISKA KONSTARTER, MED SAMTIDA JUDISKT PERSPEKTIV.

JUDISKA TEATERN
DJURGÅRDSBRUNNSVÄGEN 59, 115 25 STOCKHOLM
TELEFON 08-660 02 71 FAX 08-663 02 49
KULTUR@JUDISKATEATERN.SE WWW.JUDISKATEATERN.SE

